

LIT.: T. Maroević, Dario Orioli (katalog), Zagreb 1983. — Ž. Sabol, Slikar Zagreba (katalog), Zagreb 1988. — M. Perković, Orioli (katalog), Zagreb 1990.

ORLIĆ, sesto nedaleko od Knina u kojemu su pronađeni ostaci kompleksa rim. ladanjsko-gospodarske vile s termalnim čvorom. Neke su prostorije imale mozaične podove ukrašene geometrijskim motivima izvedenim pomoću crno-bijelih kockica, a u jednoj je pronađen i natpis. U Orliću je pronađen i ranosrednjovj. mač te primjerci biz. novca.

LIT.: D. Jelovina, Starohrvatske nekropole, Split 1976, str. 116.

ORLIĆ, Alma, slikarica (Zagreb, 28. I. 1937). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1961 (M. Tartaglia). Specijalizirala restauriranje slika i skulptura u Restauratorskom zavodu HAZU u Zagrebu, gdje djeluje 1965–79, potom radi u Muzeju za umjetnost i obrt. Restaurirala više od tisuću umjetnina, slika, skulptura i djela primijenjene umjetnosti. Usavršavala se u Bruxellesu 1971. Djela joj se odlikuju figurativnim jezikom, lirskim ugođajem i suptilnim crtežom. U interijerima i pejzažima rabi prigušenu ljestvicu boja (*Ružičasti sumrak*, 1980; *Rano proljeće*, 1981; *Anemone*, 1986; *Buđenje* 1990), dok je u mrtvim prirodama izraziti kolorist. Samostalno je izlagala u Zagrebu (1965, 1969, 1981, 1984, 1985, 1990, 1992), Dubrovniku (1968, 1985), Primoštenu (1983, 1984, 1985, 1987), Karlovcu (1991) i Opatiji (1992). Bavi se ilustracijom i lik. opremanjem knjiga (D. Mikšić, *Čovjek i njegova društvena okolina*, Zagreb 1981; A. Pensato, *Segni bruciati*, Padova 1983). Piše o restauriranju umjetnina.

BIBL.: Otkrivanje Bogorodice s djetetom iz XIII. st. iz Zadra, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, 1975, 1; Ackermannova Madona s djetetom, Kaj, 1978, 2.

LIT.: D. Vandura, Alma Orlić (katalog), Zagreb 1989. — S. Pintarić, Alma Orlić (katalog), Klanjec 1990. — V. Gotovac, Alma Orlić (katalog), Zagreb 1992.

ORLIĆ, Ante, kipar (Sali, 6. II. 1933). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1958. Bio je suradnik Majstorske radionice V. Radauša 1960–64. U ranijem razdoblju modelira portrete i figure izražajnih pokreta i stavova, s površinama koje oživljavaju svjetlost i naznačene pojedinosti (*Balerina*, 1962; *Amazonka*, 1964; *Otočanka*, 1966). Poslije 1980. zaokupljen je plastičnom stilizacijom svakodnevnih predmeta (*Aurelija u fotelji*, 1985). Samostalno je izlagao u Zagrebu (1965, 1992), Beču (1967), Zadru (1978), Primoštenu (1985), Salima (1988, 1989) i Brtonigli (1992). Autor

spomenika i memorijalnih obilježja (Zagreb, 1972; Donja Stubica, 1973; Delnice, 1974; Luka na Dugom otoku, 1986. i Olib, 1990), te sakralnih kompozicija u Mariji Bistrici (četiri postaje Križnoga puta, 1976–82; lik Majke Božje Bistričke, 1984). Bavi se sitnom plastikom (*Usnula*, 1990) i medaljerstvom (*Laura*, 1978).

LIT.: M. Baričević, Ante Orlić (katalog), Zagreb 1992.

R.

ORLIĆ, Petar, slikar (Krapje, 11. I. 1893 — Zagreb, 14. X. 1965). Završio Akademiju u Zagrebu 1916 (M. Cl. Crnčić, F. Kovačević, B. Čikoš-Sesija). Bio je lik. pedagog u Osijeku i Zagrebu. Slikao kompozicije s klasičnim i biblijskim motivima (*Judita s glavom Holoferna*; *Bijeg u Egipt*; *Sv. Jeronim*); freskama je oslikao crkvu u Gornjoj Reki (1939) i apsidu (*Navještenje*) župne crkve Sv. Barbare u Carevdaru. Slikao pejzaže u duhu postimpresionizma. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1925, 1929). Bavio se grafikom i ilustracijom.

LIT.: I. Kršnjavi, Ausstellung Petar Orlić, Morgenblatt, 19. IV. 1925. — S. Rac, Petar Orlić, Vijenac, 20. XII. 1927. — D. Kuntarić, Sjećanje na slikara Petra Orlića, Zbornik slavonskih muzeja (Županja), 1969, 1. — O. Švajcer, Likovni život Osijeka u razdoblju od 1920–1930, Osječki zbornik, 1971, 13.

Q. Šr.

OROSLAVJE, gradić u Hrvatskome zagorju s dva dvorca. Veći, barokni dvorac Oroslavje gornje, četverokutne osnove s unutrašnjim dvorištem i cilindričnim kulama na uglovima, imao je reprezentativan ulaz s verandom na stupovima. Unutrašnjost je bila oslikana mitološkim prizorima. Izgorio je 1947. Oko dvorca je bio perivoj od kojega je ostao parterni vrt na ulazu, jedini očuvani primjer dekorativnoga vrta »francuskoga« tipa u Zagorju. Bio je u posjedu obitelji Sermage i Vranyczany. — Drugi, također barokni dvorac Oroslavje donje, osnove u obliku slova U, skladnih proporcija, ima ulaz naglašen portalom i zabatom. U njemu su zidne slike s alegorijama. Oko dvorca je park s baroknim kipovima Satira i Flore. Dvorac su posjedovali Vojkovići, Oršići i Tucići. — U župnoj crkvi Uznesenja Marijina (građena poslije 1777) s baroknim zidnim slikama i anđelima u žbukorezu (J. Merlić, 1936), djelomično su očuvani barokni kipovi (Marijin, oko 1740, i Sv. Roka) te propovjedaonica.

LIT.: D. Jurman-Karaman, O profanoj arhitekturi zagorskog feuduma potkraj XVIII. stoljeća, Bulletin JAZU, 1958, 3. — Oroslavje, Zagreb 1975. — D. Baričević, O župi Svete Marije — Barok i klasicizam u Oroslavju, Kaj, 1975, 6. — V. Marković, Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Zagreb 1975. — Horvat-Matejčić — Prijatelj, Barok. — M. Obad Ščitaroci, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991.

A. Ht.

ORTOPLA → STINICA

ORUDA, otočić I od Lošinja. Ostaci apsida i temeljnih zidova ranosrednjovj. crkve Sv. Ivana (trobrodna bazilika s tri polukružne apsida) datiraju se u VII. st.

LIT.: A. Mohorovičić, Problem tipološke klasifikacije objekata srednjovjekovne arhitekture na području Istre i Kvarnera, Ljetopis JAZU, 1957, 62, str. 496. — J. Čus-Rukonić, Arheološka topografija otoka Cres i Lošinja, u knjizi: Arheološka istraživanja na otocima Cresu i Lošnju, Zagreb 1982.

OSEKOVO, selo Z od Kutine. Barokna župna crkva Sv. Ane iz XVIII. st. ima bočnu kapelu i visok zvonik uz glavno pročelje. U unutrašnjosti, ukrašenoj štukaturom, barokni oltari, propovjedaonica s kipovima četiriju evanđelista, reljef *Preobraženje* (1736) i orgulje (1781), rad varaždinskih orguljara J. Toplaka i M. Taschnera.

LIT.: L. Šaban, Stariji graditelji orgulja u gradu Varaždinu, Godišnjak Gradskog muzeja Varaždin, 1975, 5. — J. Meder, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992.

A. Ht.

OSIJEK, grad u SI Slavoniji. Smješten na istaknutu strateškom položaju (prijelaz preko Drave u srednje Podunavlje), u nekoliko je navrata potpuno izmijenio svoj značaj. Očuvana arhitektura današnjega Osijeka (od 1809. kraljevski slobodni grad), koji se razvio iz nekoliko posebnih teritorijalnih jedinica (*Donji grad*, *Tvrđa*, *Novi grad*, *Gornji grad*, *Retfala*), potječe od poč. XVIII. st.

Iz neolitika su pronađeni kameni, zemljani i koštani predmeti, iz bakrenoga i brončanoga doba sjekire, a iz željeznoga doba latenske posude s reminiscencijama na keramiku starijega, ilir. stanovništva. Na tlu Donjega grada razvila se u rim. doba *Mursa*, tvrđava uz limes, kojoj je god. 133. car Hadrijan dodijelio status kolonije. Ona se posljednji put spominje 591. Na ostatke rim. građevina (zidovi, arhit. fragmenti, mozaici, freske s biljnim ukrasima) nailazi se i danas, premda su se, napose, tijekom XVIII. i u XIX. st., rim. starine uništavale i razvlačile. O životu ant. Murse svjedoče i drugi nalazi — novci, kipovi, stele, are, natpisi, sarkofazi ukrašeni

ANTE ORLIĆ, *Aurelija u fotelji*

BORBA PSA I VEPRA, rimska plastika iz Murse, poč. III. st. Zagreb, Arheološki muzej

noričko-panonskim volutnim ornamentom, oružje, šljemovi, brončane i keramičke posude, te različiti predmeti dnevne upotrebe; terra sigillata s toga terena odražava djelatnost lončarskih centara u Galiji i Germaniji. Domaće potrebe djelomično je podmirivao ceh obrtnika koji su obrađivali kamen; jedan je od njih poznat i po imenu (Asklepijad). — Na lok. *Bijelo brdo*, uz ostatke ranijih arheol. razdoblja, otkrivena je ranosrednjovj. slavenska nekropola, osobito značajne bjelobrdske kulture (X–XII. st.). Srednjovj. naselje (*Ezech*) nalazilo se na području Tvrde (nalaz sljepoočnica); 1196. ono pripada opatiji Cikador. U XIV. i XV. st. u posjedu je Korogya, Rozgonyja i Čupora, a od 1493. Gereba. Prijelaz preko Drave osiguravao je kaštel. — God. 1526–1687, za turske vlasti, O. je imao orijentalne značajke; prema opisima putopisaca zna se da se u to doba dijelio na kaštel, varoš i podgrađe, koji su bili povezani u urbanističku cjelinu. Varoš i podgrađe su također bili utvrđeni zidovima, bastionima i opkopima, odnosno palisadama. Uz kaštel blizu Drave nalazila se Sulejman-hanova džamija, a u varoši (koja je, kao i kaštel, bila na području Tvrde) isticala se džamija Kasim-paše (1558) s njegovim turbetom. Iz podgrađa (izvan kojega je bilo poznato vašarište) prilazilo se čuvenu Sulejmanovu mostu od hrastovine (1566), koji je vodio do Darde, služeći za vojne potrebe i promet. — Nakon oslobođenja od Turaka Beckers je po planovima M. Goscaua (oko 1712–21) na mjestu Tvrde planski izgradio moderniziranu tvrđavu (u koju je uklopljen dio tur. utvrde) s jakim zidinama i s 8 bastiona, te s Kronenwerkom (Krunskom utvrdom) na lijevoj obali Drave. I zidine te tvrđave porušene su poslije 1923; preostala je jedino Porta aquatica (Vodena kapija) s Vodenim tornjem.

Tvrda je, s nizom vojnih, civilnih i crkv. zgrada, djelomično očuvala barokni izgled. Tu su oko četverokutnoga gl. trga zgrade magistrata (1702, sada Muzej Slavonije), Glavne straže s tornjem i arkadama prema trgu (1709) te Glavne komande s atlantima na portalu i arkadama u dvorištu (1726). Usred trga su monumentalni kužni pil Sv. Trojstva (podignut 1730. na spomen »pestis Syriensis«, dopunjen skulpturama 1784) i fontana (1761). Među ostalim zgradama ističu se: bivše sjedište isusovaca (1719), kuće Plemić i Janković, niz dobro proporcioniranih vojarna s arkadnim trijemovima i franjevački samostan (u njemu ima slika i crkv. ruha iz XVIII. i XIX. st., gotička kadionica, kalež s emajlnim sličicama iz 1740, bogata knjižnica s dvjema inkunabulama). Na mjestu Sulejman-hanove džamije franjevci su podignuli crkvu Sv. Križa (1709–32); u njoj je na gl. oltaru (rad bečkih majstora J. K. Dilla i M. Lindnera, 1726) smješten kip Marije Jud (XV. st.). U Tvrđi je i župna crkva Sv. Mihovila s dva zvonika na glavnome pročelju i kriptom. Podignuli su je (1725–48) isusovci nedaleko od mjesta Kasim-pašine džamije; u njoj se nalazi niz baroknih oltara (na glavnome je Römerova slika), propovjedaonica, slike iz XVIII. i XIX. st., kaleži (jedan iz 1722, drugi s emajlnim sličicama), kandiolo (Giergi, 1818). Pred crkvom je stajao kip Sv. Ivana Nepomuka. — U

Donjemu gradu, naselju obrtnika i trgovaca, ističu se kuće Aksmanović (1791) i Mesarović (obje s rešetkama od kovana željeza na prozorima), kuća Kragujević (oko 1760) s trijemom prema trgu na kojemu je kapela Sv. Roka (1742–44) i Marijin kip (1757), župna crkva Sv. Marije (sred. XVIII. st.), parohijska crkva Uspenija Bogorodice iz 1743–56. s ikonostasom J. Halkozovića iz 1762 (porušena u II. svj. r.). — U *Novome gradu*, uz Streljanu (osn. 1784), gdje je bio park, podigao je P. Pejačević bunar (1898–1903, secesija). — U *Gornjemu gradu*, koji se naglo razvi-

TORZO MERKURA, II. st. Osijek, Muzej Slavonije

TVRDA

TVRDA, plan iz 1861. Osijek, Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine

jao od XIX. st., ističu se: park (prva pol. XIX. st.); kapucinski samostan (1706–10) s crkvom Sv. Jakova (1723–27), pred kojom su dva barokna kipa a u sakristiji ciklus slika iz života Sv. Franje (1752); trobrodna neogotička župna crkva Sv. Petra i Pavla (1894–98), građena po nacrtima F. Langenberga iz Bonna (freske M. Račkoga); kapela Sv. Roka (pregrađena 1845) sa slikom patrona i kipom Sv. Ivana Nepomuka; kapela Sv. Ane na groblju (1790) s kasnobaroknim oltarima; sinagoga, građena 1869. u maurskome stilu (porušena u II. svj. r.); klasicistička palača županije (1834–46, N. Hild), kazalište (1866), te mnogobrojne zgrade s obilježjima historicizma i secesije (pošta, 1912). — U *Retfali* je klasicistički dvorac Pejačevića (1791), kip Sv. Ivana Nepomuka (oko 1800), te crkva reformiranih, oslikana u unutrašnjosti motivima pučke ornametike (1823).

Snažniji urbanistički razvitak grad doživljava poslije donošenja Urbanističkoga plana (1965, R. Mišćević). Prema *J* grade se naselja Jug I–IV, a u središtu blok Centar I i naselje Sjenjak. God. 1975. usvojen je Generalni urbanistički plan razvoja grada do 2000 (R. Mišćević). Prema *I* gradi se Donjogradska obala (1980, M. Musović), a prema *Z* Gornjogradska obala (1980, R. Mišćević), povezane Šetalištem kardinala F. Šepera. Značajne građevine suvremene arhitekture su »Supermarket« (1969, M. Mihelić; objekt izgorio i obnovljen 1982), HEP Osijek (1970, B. Krstulović), HEP Osijek RDC, Zeleno polje (1977, B. Krstulović), plinska termoelektrana Zeleno polje (1979, Z. Čizmek i Z. Leušić), Centar mladih (1980, M. Mitevski), OŠ »Mladost« (1981, V. Tadijanović) i Medicinski centar »Maternit« (1982, M. Vodička). Donošenjem Plana obnove i revitalizacije osječke Tvrde (1976) počeo je proces obnove barokne gradske jezgre. Konzerviran je barokni kužni pil, a Trg sv. Trojstva priveden je izvornome izgledu. Mnoge stare zgrade obnovljene su za novu namjenu, a dio kompleksa u bastionima ureden je za umjetničke radionice, izložbenu dvoranu i konzervatorsku radionicu. Obnovljene su i klasicističke i secesijske zgrade na potezu Europske avenije. Ratna razaranja 1991. i 1992. posebno su teško oštetila juž. industrijsku zonu grada koja je tek djelomično obnovljena, a oštećenja gradskoga središta i glavne avenije sa secesijskim zgradama su obnovljena. Teško je stradala i barokna Tvrda, a obnovu vode stručnjaci Komiteta za kulturnu baštinu Vijeća Europe. U javnim gradskim prostorima nalaze se skulpture: *Spomenik umirućem*

TRG SV. TROJSTVA U TVRDI

vojniku, R. Frangeša-Mihanovića (1894), *Spomenik židovskim žrtvama fašizma*, O. Nemon (1965), poprsja H. C. Hötzendorfa, A. Waldingera, F. Kuhača, P. Kolarića, Č. Truhelke, te statua F. Krežme (1961), što ih je izradio V. Radauš. Na Trgu A. Starčevića nalazi se skulptura *Ljudi* (1979) B. Ružića, a na obali Drave skulptura *Picasso* (1967, postavljena 1982), rad I. Sabolića.

Muzej Slavonije (osn. 1877) ima arheol., numizmatički, pov. i etnografski odjel te odjel primijenjene umjetnosti i knjižnicu. Od 1941. djeluje *Galerija likovnih umjetnosti* sa stalnim postavom i izložbenim prostorom. U fundusu se nalaze djela od XVIII. st. do najnovijega doba, s naglaskom na djelima nastalima u Osijeku i Slavoniji. U stalnom su postavi slike J. M. Rottmayera, K. Rahla, F. Amerlinga, H. C. Hötzendorfa, A. Waldingera, F. Ks. Giffingera, J. F. Mückea, B. Čikoša-Sesije, V. Becića, M. Kraljevića, K. Tomljenovića, V. Filakovca, I. Tišova, I. Meštrovića te I. Reina. Od 1967. u Galeriji se održava Bijenale Slavonaca, a od 1980. trije-nale hrvatskoga medaljerstva i male plastike »Memorijal I. Kerdića«. U

SREDIŠTE GRADA S CRKVOM SV. PETRA I PAVLA

UNUTRAŠNOST HRVATSKOGA NARODNOGA KAZALIŠTA U OSIJEKU

okviru Otvorena sveučilišta od 1968. djeluje *Galerija »Zodijak«*, a 1981. u Osijeku je obnovljen rad Hrvatskoga društva likovnih umjetnika (osn. 1925). God. 1982. otvorena je izložbena dvorana »Waldinger«, a izložbe se održavaju i u galeriji Centra mladih te u prostoru Hrvatskoga društva likovnih amatera »Likar«. Tijekom rata 1991–92. fundus umjetničkih djela je smješten na sigurno, a likovni se život održavao u podrumu osječke Galerije s ratnim programom osječkih slikara i kipara pod nazivom Osječki ratni atelijer '91.

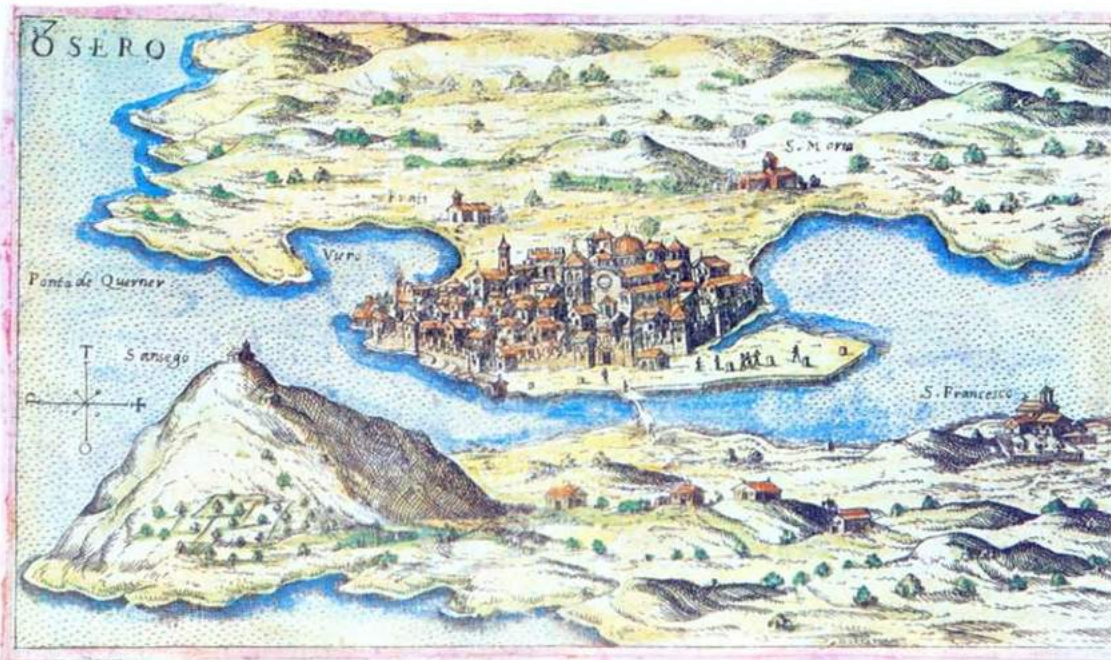
LIT.: J. Brunšmid, *Colonia Aelia Mursa*, VjHAD, 1899–1900. — D. Pinterović, Barokne građevine u Osijeku, Izvještaj Višeg ženskog liceja u Osijeku, Osijek 1928–29. — Č. Truhelka, Neolitsko naselje u Osijeku, Narodna starina, 1931, 18. — J. Matasović, Stari osječki most, ibid. — J. Bösendorfer, Franjevci u Osijeku, Osijek 1933. — Zbornik Arheološkog kluba Mursa–Osijek, Osijek 1936. — J. Bösendorfer, *Diarium sive prothocolum v. conventus s. Crucis*, Starine JA, 1936, 5. — F. Buntak, Gradski muzej u Osijeku, Osijek 1940. — Osječki zbornik, Osijek, od 1942. — A. E. Brlić, Zbirka poviestnih nadpisa grada Osijeka, Osijek 1943. — L. Dobronić, Kovane rešetke na arhitektonskim spomenicima, Arhitektura, 1953, 4. — E. Spajić, Nalazište mlađeg željeznog doba s terena Osijek, Osječki zbornik, 1954, 4. i 1956, 5. — B. Misita-Katušić, Kratak pregled arhitekture Osijeka kroz tri stoljeća, Osječki zbornik, 1956, 5. — K. Firingier, Kužni kip u Osijeku, Glas Slavonije, 1956, 3654. — A. Bauer i K. Nemeth, Muzeji i arhivi, Zagreb 1957. — I. Mažuran, Turski Osijek 1526–1687, Osječki zbornik, 1960, 7. — Slikarstvo XIX. stoljeća u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961. — Umjetnost XVIII. stoljeća u Slavoniji (katalog), Osijek 1971. — I. Mažuran, Osijek, Osijek 1971. — V. Radauš, Spomenici Slavonije iz razdoblja XVI–XIX. st., Zagreb 1975. — A. Horvat, Između gotike i baroka, Zagreb 1975. — Galerija likovnih umjetnosti Osijek (katalog), Osijek 1978. — D. Pinterović, Mursa i njeno područje u antičko doba, Osijek 1978. — Horvat–Matejčić–Prijatelj, Barok. — I. Lentić-Kugli, Nekoliko planova i projekata javne namjene u Osijeku krajem 18. i u prvoj četvrtini 19. stoljeća, Peristil, 1991, 34. — Osijek, ČIP, 1992, 3. — Cultural Heritage of Croatia in the war 1991/1992, Zagreb 1993. — Osječka Tvrđa, izvorni planovi i nacrti (katalog), Osijek 1994. — I. Mažuran, Srednjovjekovni i turski Osijek, Osijek 1994. — G. M. Ivanković, Secesijski duh u arhitekturi i životu Osijeka (katalog), Osijek 1995. A. Ht. i Vr. K.

OSIJEK VOJAKOVAČKI, selo Z od Kalnika. U selu je pravosl. jedno-brodna crkva Sv. Nikole, sagrađena 1762. Ima visoki ikonostas, postavljen 1786. s rezbarenim rokoko okvirima ikona koje su slikane na način naive. LIT.: UTH – Križevci, Zagreb 1993.

OSOR, grad na otoku Cresu (ant. *Apsoros*). Nastanjen već u prapovijesti (brončanodobni kameni grobovi, megalitski zidovi, mnogobrojne ilir. gradine). U trgovačkome dodiru s grč. kolonijama (novac iz Korkyre), razvija se osobito u rim. doba (gradski zidovi, ostaci javnih zgrada s mozaicima, temelji hrama, vile, groblje, natpisi) i pod ranosrednjovj. biz. upravom; od VI. st. je sjedište biskupije. Od XV. st. u neprestanom je opadanju; današnji je O. naselje od svega stotinjak stanovnika. Smještajem na uskoj prevlaci što povezuje otoke Cres i Lošinj držao je ključni položaj otočkih kopnenih putova, a do XV. st., u uvjetima stare priobalne navigacije, i ključnu poziciju morskoga puta kojim je promet iz sjevernojadranskih luka strujio na J u Dalmaciju i Levant. Taj je položaj učvrstio možda još u antici prokopani kanal Z uz gradski zid (»Cavata«, »Cavanella«), kojim je bio skraćen put; od XV. st., međutim, zbog plovidbe po otvorenu moru Osor postaje perifernim.

Najveću površinu doseže antička urbanizacija Osora, koja obuhvaća prostor od kanala do uvala Vijar, kako su to pokazale gradske zidine, a potvrdila arheol. iskapanja počevši od 1876. Istraživanjima poslije II. svj. r. (A. Mohorovičić, A. Faber) indiciran je ant. raster gradskih ulica s ekscentrično (južno) trasiranim decumanusom a otkriven je i veliki rimski mozaik reprezentativne zgrade. U ant. gradskoj sredini Osora nastala je, prema pov. izvorima, u VI. st. biskupija, a arheol. nalazi na današnjemu groblju oko mlađe crkvice Sv. Marije utvrdili su sklop prvotne starokršć. katedrale (VI. st.): dvojne bazilike s martirijem i baptisterijem. Ostaci sakralne arhitekture ili ulomci ukrašenoga kulturnoga kamenog namještaja u gradu i bližjoj okolini upućuju na kontinuiranu građevnu djelatnost od VI. st. do romanike: dvoapsidna jednobrodna crkva Sv. Platona na poluotoku Suplatonski bogata pletrom, potom znatan nalaz pletera uz ostatke crkvice u Dolcu, pa ranoromanički spoliji u zidovima kuća, srednjovj. apsida interpolirana u ant. zidu pokraj Sv. Petra, te romaničke crkvice Sv. Marka i Sv. Katarine. Uz širenje benediktinaca na kvarnerskim otocima vezan je i najveći romanički sklop u Osoru – trobrodna bazilika Sv. Petra (XI. st.) s kasnoromaničkim presvođenim aneksom i prostranim ostacima opatijske. Osorskim benediktincima pripadao je i evanđelistar iz XI. st., pisan beneventanom i ukrašen minijaturama montecassinskoga tipa. Romanički su i ostaci oveće jednobrodne crkve Sv. Lovre na brežuljku JZ od grada te crkvice Sv. Petra podno Osorsčice.

Na znatno smanjenoj gradskoj površini koja se u XV. st., u doba nazadovanja pod Venecijom, zatvara novim traktom zida grade se, i to sve rjeđe, patricijske i pučanske kuće skromna oblikovanja s velikim površinama. Gradi se biskupski dvor (u dvorištu očuvano starije grlo cis-

OSOR, kartografski prikaz u djelu *Viaggio da Venetia a Constantinopoli* G. Rosaccia (Venecija 1606). Zagreb, Nacionalna i sveučilišna biblioteka